

En søsters klagesang over sine brødres dødsfald

Nedtegnet av Lindeman i 1866 etter Berthe Olava Olsdatter Korslund Eidsvold, Morskog.

Denne visa beskriver trolig krigen mot svenskene våren 1808. Dette var en urolig tid. Danmark-Norge var allerede i krig med engelskmennene da svenskene angrep flere steder langs grensen. Broren som det sørges over i visen kommer fra Molde og via Trondheim beordres han videre til Kongsvinger. Det kan tenkes at han var med bl.a. i kampene ved Trangen nord for Kongsvinger 25. april 1808. Her led svenskene et nederlag og obertsløytnant Gahn må overgi seg sammen med 430 mann. I dette viktige slaget deltok flere tropper fra Trondheim og Vestlandet.

Nordmennene var særdeles dårlig utstyrte og sanitærforholdene var elendige. Det døde derfor langt flere av sykdom og dårlig ernæring enn i kamphandlingene. Det var dette som skulle bli brorens skjebne. Sykdom og død var en del av virkeligheten for store søskenflokker på den tiden, men når det blir riktig ille som her blir historien en skillingsvise...

Årene før 1814 var Norge preget av hungersnød. Det var en meget krevende tid med blokade både for import av korn og eksport av trelast. Tragiske historier fortelles fra denne tiden der bark og mose ble brukt i store mengder for spe ut melet. Det var disse nødsårene som inspirerte Henrik Ibsen til hans dikt Terje Vigen. Med hungersnød som bakteppe og som sentral del av mange familiers fortellinger, er det ikke vanskelig å forstå at man i adskillige tiår etterpå fikk poetiske uttrykk som var sentimentale og som understreket utfordringene livet kan by på. I våre dager kan mange skillingsviser beskrive elendighet på en slik måte at vi trekker på smilebåndet. Det var neppe tilfelle for de som opplevde nødsårene før 1814 eller hørte sine foreldre eller besteforeldre fortelle om sine opplevelser. Når man så blander inn den skrekkromantikken som samtidig utviklet seg i Tyskland og Danmark, får vi et bilde av de elementene som danner mange av skillingsvisene: fattigdom, gjenferd, kirkegårder, sorg, kjærlighet og gjerne et fromt ønske om at Vårherre skal redde oss ut av denne jammerdal.

Stor sorg jeg nu maa bære,
som eenlig fugl paa qvist,
alt for min broder kjære,
ved døden jeg har mist.
Jeg avskedd med ham tog,
jeg seer ham her ej mere,
han bort fra verden drog.

Jeg glemte hannem ikke,
den tid han reiste hen.
Ak! Kunde det sig skikke,
jeg saae ham glad igjen,
den glæde jeg ej nød,
jeg fik ham ikke skue,
thi han er alt bort død.

Fra Molde han mon drage,
til Trondhjem kom han hen,
var der i nogle dage,
drog siden længer frem,
han lydte kongens bud,
til landet at forsvare,
med kugler og med krud.

Han mange brødre tager,
i selskab bort med sig,
og hen mod grænsen drager,
at stride mandelig,
de stod da kiæk og brav,
vor officerer gode,
de dem stor ære gav.

Til Vinger de da træder
og siden længer frem,
traf svensken mange steder,
men de tog kjækt mod ham.
De sejer vandt derved,
fortjente dermed ære,
for deres tapperhed.

Vi fjorten søsken vare,
efter en faer og moer,
jeg eene af den skare,
lever paa denne jord!
De andre er døde hen,
jeg dog fornøid vil være,
til Gud mig kalder hjem.

De elleve de hviler,
i vores kirkegaard,
den tolfte han bort iiler,
da han var atten aar,
ham ned i havet foer,
hans legem der sig hviler,
hans sjel i glæde stor.

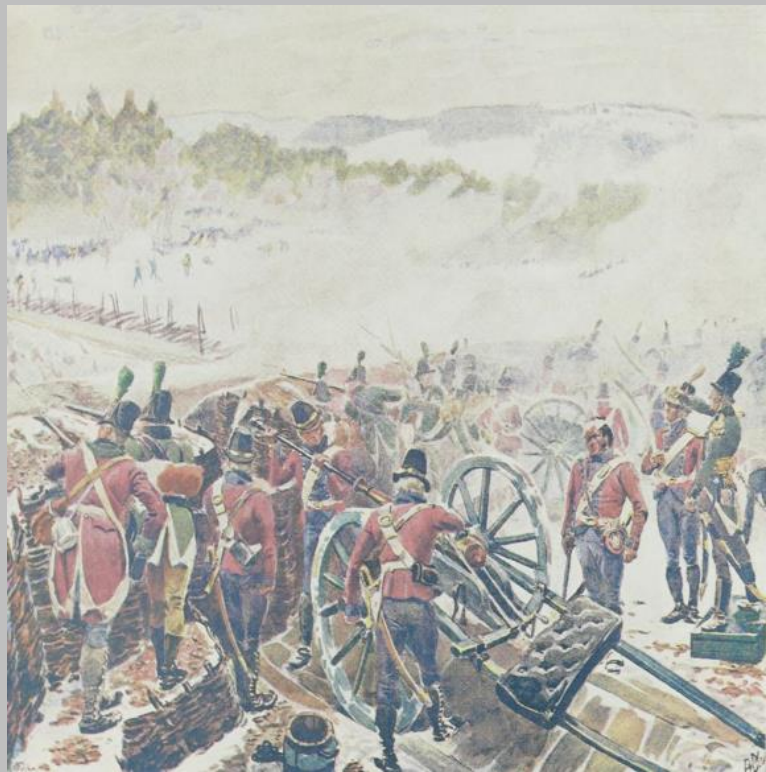
Den trættende er gaaet
ved døden bort i aar,
i fire slag har staaet,
uskad han derfra gaaer,
blev siden syg saa fort
til Vinger han blev baaren,
der døden tog ham bort.

Jeg saae ej da han døde,
men jeg det sikkert ved,
nu er han frelst fra møde,
kom smukt til gravens sted.
Der hviler han nu fri,
fra trængsel striid og møje,
som han har været i.

Jeg eder vil advare,
som Venner borte har,
tag eder nøie vare,
vær troe mod den I har,
de vove liv og blod,
sit fødeland forsvare,
og sine venner god.

Jeg vil af hiertet bede
til Gud i Himmerig,
vær du med hjælp tilstæde,
hos dem, som er i krig.
Hjælp alle sige saa,
de fattige og rige,
de store med de smaae.

Til slutning jeg mig giver,
jeg ender her min sang,
jeg nu ej mere skriver,
om noget denne gang,
Gud giv os dagligt brød,
giv fred og frugt paa landet,
giv os en salig død.   Ende.

Andreas Blochs tegning av kampen ved Lier 18. april 1808.